

ולגלות ולמנוע קלקולים, במיוחד אלה שיש להם השפעה על בטיחות הנסיעה. על הסדנה לקבוע מראש את מועד הביקורת ולהודיע על כך בכתב ליחידה, שבה נמצא הרכב. על כל מקרה של אי הבאת רכב לביקורת תקופתית במועדו, צריכה הסדנה לדווח למפקד חימוש פיקודי.

- בדיקה מסורגת של התכנון בנוגע ל-150 כלי רכב, שזומנו לביקורת תקופתית מספטמבר 1968 עד יוני 1969, העלתה, ש-36 מהם הובאו לסדנה לאחר המועד הדרוש: עשרים ושבעה לאחר 7 עד 8 חודשים; שישה — 8 עד 11 חודשים; ושלושה — 12 עד 14 חודשים. מאפריל 1968 ועד לביקורת ביוני 1969 — להוציא חודש אוגוסט — לא דיווחה הסדנה למפקד החימוש על אי התייצבות רכב.

- הוהאת קצין חימוש ראשי קובעת, שבבדיקות הבוחן יש להתייחס גם לרמת הטיפול ברכב על ידי היחידה. אם מתגלה הונחה בתחזוקת הרכב, יש לדווח על כך למפקדת קצין חימוש ראשי ולמפקד חימוש פיקודי. בתקופה מספטמבר 1968 עד מאי 1969 לא דיווחה הסדנה על מקרים כאלה. עיון במסמכים הנוגעים ל-100 כלי רכב העלה, שיחידות לא מעטות לא טיפלו ברכב כנדרש. ברכב חדש לא הוחלף השמן לאחר תקופת ההרצה, בניגוד להוראות. ב-11 מקרים נעשו סיכה ושימון בין 3,000—5,000 ק"מ וב-8 מקרים אחרים מ-5,000—14,000 ק"מ במקום כל 1,500 ק"מ. עוד הועלו מספר מקרים שרכב הובא לסדנה ללא שמן במנוע או ללא מים ברדיאטור.

*

משרד מבקר המדינה העביר את ממצאי הביקורת למפקדת פיקוד המרכז ולמטכ"ל/אג"א. בעקבות הביקורת הודיע ראש מטה פיקוד מרכז בנובמבר 1969 על הצעדים, שננקטו לתיקון הליקויים: בסדנאות נערך סקר בהכוונת מפקדת קצין חימוש ראשי כדי לייעל את העבודה ולקבוע נורמות מדודות לביצוע התיקונים; ניתנו הוראות למפקדי הסדנאות להקפיד על קיום הנהלים, שנקבעו בנוגע למסירת רכב לתיקונים במוסכים אורחיים, ועל דיווח על רכב, שלא הובא במועד לביקורת תקופתית או שלא בוצעו בו סיכה ושימון כדרוש.

סדרי ביצוע תשלומים

מינהל התשלומים (מת"ש) מבצע תשלום משכורות לחיילים בשירות קבע ולעובדים אורחיים בצה"ל; מבצע תשלומים למשפחות חיילים בשירות חובה; ומפקח על תשלום שכר לחיילים בשירות חובה ובשירות מילואים, הנעשה על ידי היחידות בהן הם משרתים. מת"ש כפוף למטכ"ל/אכ"א, ובעניינים מקצועיים הוא מונחה על ידי אגף התקציבים במשרד הבטחון וחשב המשרד.

בינואר עד מאי 1969 בדק משרד מבקר המדינה את ההסדרים הארגוניים והמינהליים הקשורים בביצוע תשלומים ובפיקוח עליהם.

הסדרים ארגוניים

תשלום השכר לחיילים, חוץ מאלה שבשירות קבע, נעשה ביחידות, שבהן הם משרתים. המשכורות לחיילים בשירות קבע משתלמות באמצעות בנקים. תשלום השכר והמשכורות לעובדים אזרחיים בצה"ל נעשה ביחידות בשיקים אישיים, שהוכנו על ידי מת"ש. התשלום למשפחות חיילים בשירות חובה אף הוא נעשה בשיקים, הנשלחים אליהן בדואר.

חישוב משכורות של חיילים בשירות קבע ורישום התשלומים נעשים, מאוגוסט 1967, באמצעות מחשב אלקטרוני. השכר המגיע לחיילים בשירות חובה מחושב ביחידה, שבה משרת החייל, ועל סמך רשימות תשלומים התומות בידי החיילים נרשמים במחשב התשלומים שנעשו. חישוב המשכורות לעובדים אזרחיים ותשלומים למשפחות חיילים וכן הרישום של תשלומים אלה נעשים במת"ש דינית בעזרת מכונות חישוב ומכונות הנהלת חשבונות. את הקשר השוטף בין היחידות לבין מת"ש מקיימים קציני תשלומים אזרחיים של מת"ש.

סדרי ביצוע תשלומים לחיילים בשירות חובה ומילואים

לצורך ביצוע התשלומים לחיילים בשירות חובה ומילואים מעביר מת"ש ליחידות מקדמות בסכומים שהן מבקשות על פי מספר החיילים המשרתים בהן. היחידות רושמות את התשלומים בגליונות תשלומי שכר, המשמשים גם להתחשבויות עם מת"ש. לאחר בדיקת תקינות גליונות השכר על ידי מת"ש, הם מועברים לרישום במחשב האלקטרוני.

– בתקופת שירותו של החייל אין עורכים בדיקה, אם התשלומים שנעשו הם בהתאם למגיע לו; ואם שולמו תוספות, שהוא זכאי להן; ואם בעת התשלום נעשו ניכויים משכרו בעד חובות שונים, כגון הלוואות, קנסות ואבדן ציוד.

– כעבור שלושה חודשים לאחר שחרור חייל משירות חובה עורך מת"ש חשבון סופי של החייל, ואז בודק מת"ש על פי המסמכים שברשותו, אם התשלומים נעשו כדין ואם בוצעו הניכויים הדרושים*. לא תמיד נבדקו המסמכים, שלפיהם ניתן היה לדעת, אם חיילים הזכאים לתוספת בעד שירות בשטחים קדמיים קיבלו אותה במלואה בעת שירותם, או אם שולמה לחיילים, שלא היו זכאים לה. בבדיקה מסורגת הועלו שבעה מקרים, שהתוספת, שהגיעה לחיילים ואשר הסתכמה ב-18 — 23 ל"י לחייל, לא שולמה על ידי היחידות בתקופות שונות, וגם מת"ש לא זיכה בה את חשבון החייל בעת עריכת החשבון הסופי.

חיילים בשירות חובה, שחויבו לאחר מלחמת ששת הימים על פי צו מטעם שר הבטחון לשרת 6 חודשים נוספים לאחר תום התקופה של 30 חודש, שנקבעה בסעיף 11 לחוק שירות הבטחון, תשי"ט—1959, מקבלים תשלום מיוחד של 30 ל"י לחודש כתוספת לשכרם הרגיל ומענק שירות בשיעור של 5 ל"י עבור כל יום שירות. תשלום המענק נעשה על ידי מת"ש ביום שחרורו של החייל משירות חובה.

– מסיבות שונות לא תמיד שירתו כל החיילים את מלוא תקופת השירות הנוסף. בגלל העבודה הרבה הקשורה בניהול החשבונות, הנעשית במת"ש באופן ידני, שולמו לפעמים סכומים מעל למגיע או פחות מהדרוש. בדיקת החשבונות של 141 חיילים, ששחררו ביולי ואוגוסט 1968, העלתה, שבחמישה מקרים, שחיילים שירתו רק חלק מהתקופה הנוספת, שילם מת"ש את הסכום עבור כל שישה חודשי השירות; התשלומים מעל למגיע היו 245 עד 500 ל"י לחייל. לשבעה חיילים אחרים נערכו חישובים מוטעים וחשבונותיהם זוכו בסכומים מעל הדרוש: לארבעה — 110 עד 215 ל"י ולשלושה 15 עד 75 ל"י; במקרה

* בעניין ביקורת קודמת על סגירת חשבון אישי ראה דו"ח שנתי 19, עמ' 580.

אחד לא זוכה חשבון החייל בסך 475 ל"י, שהיה זכאי לו. מעיון ב-100 חשבונות אחרים, שנסגרו ביתרות חובה, התברר, שב-16 מקרים נוצר החוב משום ששולם המענק לחיילים, בלי שהיו זכאים לו כלל, או שהגיע להם מענק עבור חלק מהתקופה: ב-3 מקרים היה הסכום מעל 900 ל"י; ב-4 — 515 ל"י עד 670 ל"י; ב-5 — 310 ל"י עד 490 ל"י; וב-4 — 125 ל"י עד 215 ל"י. הסיבה לתשלומי היתר לחיילים אלה הייתה שהשלישות הראשית לא העבירה בזמן הודעה למת"ש על תקופת שירותם.

בגביית החובות המגיעים מהחיילים מטפלת חוליית הגבייה של מת"ש. לרוב קשורה הגבייה בעבודה רבה.

תשלומי משפחה

נשי חיילים בשירות חובה ובני משפחה אחרים, שאין להם הכנסה כדי מחייתם, זכאים לתשלומים על פי חוקת תשלומים למשפחות חיילים בשירות חובה, תשכ"ה — 1965*. בחוקת התשלומים נקבע גובה התשלום למשפחות החיילים בהתאם למספר הנפשות ומצבו הכלכלי. ראש אכ"א/פרט הוסמך למנות ועדה מיוחדת — אחת או יותר, שתהיה רשאית לאשר מתן תשלום, גם אם הוראות החוקה אינן מזכות בתשלום, או להחליט על הגדלת תשלום הקבוע בחוקה, אם קיימות נסיבות כלכליות או משפחתיות יוצאות דופן.

את הבקשה לתשלום רשאי יוצא צבא להגיש בלשכת הגיוס בעת התייצבותו לרישום ולבדיקות רפואיות, כלומר עוד לפני גיוסו לצבא. בקשות המוגשות על ידי חיילים לאחר גיוסם מועברות על ידי מפקד יחידת החייל למת"ש. את האישור לתשלום, לפי הכללים שנקבעו בחוקה, נותן לשכת הגיוס או מת"ש. הגשת הבקשות בלשכת הגיוס ואישורן עוד לפני החייל נועדו להבטיח, שמשפחה תקבל את התשלום במועד סמוך ככל האפשר ליום הגיוס, ולהקל על ידי כך מעל משפחות נצרכות. הבקשות, שאושרו על ידי לשכות הגיוס, מועברות למת"ש שמתפקידו לבצע את התשלום.

משרד מבקר המדינה בדק במת"ש 100 תיקים המתייחסים לבקשות שאושרו על ידי לשכות הגיוס או על ידי ועדה מיוחדת ליד הלשכות, שמונתה על ידי ראש אכ"א/פרט.

— מת"ש דן שנית בבקשות שאושרו ולעתים שינה את החלטת לשכת הגיוס. מבין 100 התיקים שנבדקו שינה מת"ש את ההחלטות של לשכת הגיוס או של הוועדה ב-21 מקרים: ב-14 מהם ביטל מת"ש את האישור לתשלום; בשלושה הקטין את גובה התשלום; בארבעה אישר תשלום, אם כי הלשכה לא אישרה את הבקשה. לפי הסברי מת"ש נעשה הדבר, מפני שלדעתו ההחלטות שנתקבלו על ידי לשכות הגיוס לא היו מבוססות די צרכן. החלטות של לשכות הגיוס בוטלו לעתים, לאחר שמשפחת החייל כבר קיבלה הודעה בכתב מהלשכה, כי בקשתה אושרה.

ראש אכ"א/פרט, הממונה על ביצוע חוקת התשלומים, לא העניק למת"ש סמכות לשנות החלטות של לשכות הגיוס או הוועדות. יתר על כן, כאשר הבקשות, שאושרו על ידי לשכות הגיוס או הוועדות, נדונות שנית במת"ש, לא זו בלבד שאין משיגים מהירות בטיפול בבקשות אלא גורמים לעיכובים מיותרים ועל ידי כך סבל למשפחת החייל.

חוקת התשלומים קובעת, שוועדה מיוחדת תעיין מחדש בהחלטה, לפי בקשת החייל או ביוזמתה היא, אם חל שינוי בנסיבות או אם נתגלו עובדות חדשות. התיקים הנוגעים בדבר נמצאים בידי מת"ש ועליו להביאם לדיון בוועדה.

* ביקורת קודמת על תשלומי משפחה נערכה בשנת 1962 (ראה דו"ח שנתי 13, עמ' 461).

- לא תמיד הביא מת"ש בפני הוועדה המיוחדת תיקים, שלגביהם נתקבלו מסמכים המצביעים על שינויים, שחייבו החלטה של הוועדה, אלא נהג לאשר בעצמו תשלומים.
- במקרים לא מעטים אישר מת"ש המשך התשלום למשפחות, שלא המציאו אישורים חדשים, אף שהמשך התשלום הותנה על ידי הוועדה המיוחדת בקבלת המסמכים.
- בבדיקה של תלונה, שהגישה אשת חייל למשרד מבקר המדינה, על כי לא אושר לה תשלום משפחה, התברר, שמת"ש דחה את הבקשה, אף כי על פי החוקה הייתה המתלוננת זכאית לתשלום. בעקבות הביקורת אישר מת"ש את התשלום, שהסתכם בכ- 800 ל"י.
- ראש מטכ"ל/אכ"א הודיע למשרד מבקר המדינה בנובמבר 1969, שיעובדו נהלים חדשים לאישור תשלומי משפחה, ייתחמו תחומי פעולתם של הגורמים המוסמכים לאשר תשלום, ויוגדרו סמכויותיהם. דבר זה ימנע גם התערבות בלתי מוסמכת של מת"ש, כפי שהייתה במקרים, שהביקורת הצביעה עליהם.

תשלומי שכר לעובדים אזרחיים

צה"ל מעסיק מספר גדול של עובדים אזרחיים ביחידות שונות. גובה השכר ותנאי העבודה נקבעו בהסכם קיבוצי, שנחתם בין משרד הבטחון ובין ההסתדרות הכללית והארגון הארצי לעובדי צה"ל. סדרי הענקת דרגות-שכר לעובד ואופן אישור תוספות שונות, כגון בעד ותק ושעות נוספות, נקבעו בפקודות המטכ"ל.

היחידות המעסיקות את העובדים מגישות למת"ש אחת לחודש, בין הראשון לחמישי, דו"ח תעסוקה עבור החודש שחלף, ובו מפורטים ימי עבודה, שעות נוספות, העדרויות ועוד. חישוב השכר נערך על ידי מת"ש בעזרת מכונות חישוב רגילות. לאחר בדיקת החשבונות באופן ידני, נערכים גליונות תשלום באמצעות מכונות הנהלת-חשבונות, המדפיסות גם שיקים אישיים לכל עובד. ביצוע פעולות אלה בשיטות הנהוגות במת"ש מחייב השקעת עבודה רבה במשך 10 ימים ויותר. כתוצאה מכך אינו עולה בידי מת"ש לסיים את הכנת השיקים אלא ב-13 או ב-14 בחודש, וכדי לא לגרום הלנת שכר מוזמנים נציגי היחידות המעסיקות את העובדים לבוא לקצין תשלומים אזורי של מת"ש לשם קבלת השיקים ביד.

בעקבות המלצת משרד מבקר המדינה התחיל מטכ"ל/אכ"א במשא ומתן עם ארגון עובדי צה"ל כדי לקבל הסכמתו לתשלום השכר באמצעות בנקים. תשלום השכר באמצעות בנקים יביא, לדעת הביקורת, לייעול העבודה במת"ש, ואף יאפשר לשלם את השכר במועד מוקדם יותר ממה שנהוג עתה.

פיקוח וביקורת

על מדור הביקורת במת"ש מוטל לערוך ביקורות ביחידות צה"ל המבצעות תשלומים, לרבות ביקורות פתע של קופות, ולבדוק את הרישום והדיווח המתייחס להעסקת עובדים אזרחיים. בדרך כלל עורך המדור ארבע ביקורות בשנה בכל יחידה.

- בחלק ניכר מהיחידות, שבהן מועסקים עובדים אזרחיים, לא ערך המדור ביקורת על נוכחות העובדים, ועל הרישומים והדו"חות המנוהלים ביחידות והמשמשים בסיס לחישוב השכר ותשלומיו.

עוד מתפקידי המדור לבקר את פעולות מדורי מת"ש כדי לוודא את חוקיות התשלומים שהם מבצעים. בתפקיד זה מועסקים שני אנשים.

- הבדיקות, שנעשו על ידי החולייה לביקורת פנים, הקיפו רק חלק קטן מפעולות מדורי מת"ש. לדעת הביקורת דרוש לתגבר את החולייה, כדי להרחיב את היקף פעולותיה ותחומיהן.

טיפול בפניות

חיילים, ששוחררו משירות סדיר ומשירות מילואים, או עובדים אזרחיים, שפרשו מהשירות, פונים למת"ש בעניין תשלומים המגיעים להם לדעתם ושלא קיבלו אותם בעת שנערך החשבון הסופי. משרד מבקר המדינה בדק את אופן הטיפול בפניות אלה.

- כאשר אין בידי מת"ש אסמכתה מהשלישות הראשית המאשרת את התביעה, הוא נוהג להשיב לפונה, שעליו לדאוג באמצעות היחידה שבה שירת, שיועבר למת"ש האישור הדרוש, ורק אז יבוצע התשלום. מטבע הדברים קשה לחייל שהשתחרר או לעובד שפרש, במיוחד כשהיחידה בה שירת מרוחקת ממקום מגוריו, לדאוג, שהנוגעים בדבר יעבירו אסמכתה למת"ש. הועלו גם מקרים שהיחידה או השלישות הראשית טענה, כי העבירו את האישור הדרוש, ואילו לדברי מת"ש הוא לא נתקבל אצלו. בעקבות הביקורת הורה ראש מת"ש לראשי המדורים במפקדתו, שאם מתקבלת פנייה מחייל משוחרר או מעובד שפרש בעניין כספים המגיעים לו עבור תקופת שירותו, ובידי מת"ש אין אסמכתה המאשרת את התביעה, על המדורים לפנות ליחידה הנוגעת בדבר ולשלישות הראשית לשם בדיקת התביעה והמצאת האסמכתה הדרושה למת"ש.

*

מת"ש אחראי לביצוע תשלומים למספר רב של חיילים, עובדים אזרחיים ומשפחות חיילים. התשלומים מסתכמים בסכומים גדולים. מת"ש הצליח לבצע את התפקידים המוטלים עליו ולקיים פיקוח סביר על תנועת הכספים, שניתנו ליחידות לצורך ביצוע תשלומים. אולם שיטות העבודה הנהוגות בו הן מיושנות ובלתי יעילות, ולכן ביצוע התפקידים כרוך בהשקעת עבודה רבה. אמנם הוחל בהסבת מספר פעולות למחשב, אך מת"ש טרם התארגן במידת הצורך כדי לאפשר הסבה של עיקר פעולות הרישום והחישוב בז קדם, אם כי הדבר דרוש גם להגברת הפיקוח והשליטה על ביצוע התשלומים.

טיסות נוסעים לסיני

מאז המחצית השנייה של שנת 1967 הפעיל צה"ל קווי טיסה מתל-אביב לסיני. זכאים לטוס בקווים אלה חיילים בשירות קבע ואזרחים עובדי צה"ל המשרתים בסיני, כאשר הם יוצאים לחופשה או שבים ליחדתם. בקו שארם-א-שיך תל-אביב זכאים לטוס לחופשה גם חיילים בשירות חובה. כן מיועדות הטיסות עבור נסיעות של נציגי מפקדות שונות ומשרדי ממשלה או גופים אחרים העובדים בסיני, הנעשות לצורכי תפקיד (להלן "זכאי טיסה"). חיילים בשירות חובה, המשרתים באזורים אחרים בסיני, מוסעים לחופשה באוטובוסים של הקואופרטיבים לתחבורה. לשנת 1969/70 הוקצבו 7.7 מליון ל"י לטיסות.

באוקטובר ובתחילת נובמבר 1969 בדק משרד מבקר המדינה במטכ"ל/אג"א, במפקדת חיל האוויר, ובמרכז הובלה, את ההסדרים הארגוניים, הקצאת מקומות טיסה, פיקוח ומעקב אחר ניצול המקומות על ידי זכאי טיסה, וכן את הפעולות המינהליות הקשורות בביצוע הטיסות. בדיקות השלמה נערכו במפקדות של היחידות החונות בסיני, ובשדות התעופה, מיהם המריאו המטוסים.

הסדרים ארגוניים

המטה הכללי קבע את זכאי הטיסה ואת תדירות הטיסה לחופשה. על אגף האפסנאות במטה הכללי הוטל להקצות ליחידות החונות בסיני מקומות טיסה למטרת חופשה או תפקיד. מטכ"ל/אג"א הורה את מרכז ההובלה לבצע את הפעולות המינהליות הכרוכות בטיסות: ניפוק כרטיסים; קבלת רשימות של האנשים, לפני כל טיסה, שהיחידות אישרו להם מקומות במטוס; ניהול רישום על ניצול מקומות הטיסה. התיאום בכל הקשור לביצוע הטיסות נעשה על ידי מפקדת חיל האוויר. ההיקף הניכר של הטיסות היה כרוך בעבודות מינהליות רבות.

- עד ראשית שנת 1969 לא אישר המטה הכללי למרכז ההובלה מסגרת כוח אדם לטיפול בנושאים אלה, דבר שגרם לתקלות מינהליות רבות בביצוע הטיסות. גם היו שיבושים בלוח הזמנים של הטיסות. בינואר 1969 אושר תקן כוח אדם. עם אישור התקן הוקם במרכז ההובלה מדור מיוחד לטיפול בטיסות לסיני. המדור החזיק חוליות בשדות התעופה, שעסקו בין היתר בהעלאת נוסעים למטוס. הטיפול בהעלאת נוסעים הוטל בשארם-א-שיך על יחידת חיל האוויר; ליחידת חיל האוויר אושר בראשית מאי 1969 תקן לצורך זה. בעת הביקורת בנובמבר 1969 עוד לא היו התפקידים מאוישים.

- בשדות התעופה היה רישום חלקי של הנוסעים; לכן לא היו נתונים מלאים מי היו הטסים, אם הם היו זכאי טיסה, ומה הייתה תפוסת המטוסים.

הקצאת מקומות וניצולם

- מספר המקומות הדרושים כדי לאפשר טיסתם של זכאי הטיסה נקבע על ידי מטכ"ל/אג"א על פי נתונים, שנתקבלו מהיחידות על מצבת כוח האדם, והוא עודכן מדי פעם לפי שינויים במערך הכוחות בסיני. לפי סקרים, שערכו מטכ"ל/אג"א ומרכז ההובלה לינואר ולמחצית השנייה של אפריל 1969, הייתה תפוסת המטוסים על ידי זכאי טיסה בשני הכיוונים, כ-60%. משרד מבקר המדינה בדק במרכז ההובלה את הנתונים בנוגע לטיסות בתקופה מסוף מאי עד אמצע אוקטובר 1969. נקבע, שתפוסת המקומות על ידי זכאי טיסה הייתה במקרים לא מעטים בשיעור של 50% בקירוב. באחד הימים בשבוע, שבו יצאו בדרך כלל חיילים רבים לחופשה, נוצלו המקומות על ידי זכאי טיסה בודדים ב-3% מהטיסות; ב-40% מהטיסות טסו מ-18% עד 50% זכאי טיסה; ב-33% מהטיסות היו 52% עד 80%; ובשאר טסו מעל 80% זכאי טיסה. נתונים אלה אינם כוללים את תפוסת המקומות לאותו יום בכיוון הנגדי, שמטבע הדברים הייתה קטנה. אי ניצול מקומות על ידי זכאי טיסה היה במספר מקרים בלבד תוצאה מביטול חופשות בגלל מצבי כוננות. המקומות הפנויים נתפסו בדרך כלל על ידי אנשים, שלא נכללו בין זכאי טיסה.

- בהעדר רישום של הטסים משארם-א-שיך לא ניתן היה לבדוק את תפוסת המקומות על ידי זכאי טיסה לתל-אביב. גם הרשימות, שנערכו בתל-אביב לגבי הנוסעים, לא כללו

פרטים, שמהם אפשר היה לקבל את הנתונים הדרושים. מסקר, שערך מרכז ההובלה על תנועת הנוסעים לשארם-א-שיך וחזרה מאמצע אוגוסט עד אמצע ספטמבר 1969, עולה, שתפוסת המקומות על ידי זכאי טיסה הגיעה ל-62% בממוצע.

*

הממצאים נדונו עם מטכ"ל/אג"א. הביקורת המליצה לבחון מחדש את ההסדרים הארגוניים הקיימים לאור הנתונים שהצטברו, ולקבוע נהלי עבודה, שיאפשרו קבלת מידע מלא על תנועת הנוסעים. עוד הצביעה הביקורת על כך, שדרוש לבדוק, אם על פי תוצאות הסקרים והדיווח על תפוסת המקומות על ידי זכאי טיסה לא ניתן לצמצם את מספר הטיסות בלי לפגוע באפשרות, שניתנה לזכאי טיסה לצאת לחופשה.

תחזוקת רכב במוסכים אזרחיים

אגף האפסנאות במטה הכללי החליט, שמשאיות מסוג אחד יתוחזקו החל משנת 1968/69 במוסכים אזרחיים, בעיקר משום שהרכב הזה לא היה סטנדרטי בצה"ל. באותה תקופה היו בשימוש שוטף כ-270 משאיות מסוג זה. בשנת 1968/69 הסתכמו ההוצאות לתחזוקת הרכב ב-1.9 מליון ל"י בקירוב.

בפברואר עד מאי 1969 בדק משרד מבקר המדינה במטכ"ל/אג"א את ההסדרים, שנקבעו לתחזוקת הרכב על ידי המוסכים ולפיקוח על ביצוע התיקונים. בדיקות השלמה נעשו במפקדות הפיקודים צפון, מרכז ודרום, וכן במינהל ההרכשה והייצור של משרד הבטחון.

על סמך פניית מטכ"ל/אג"א ביקש מינהל ההרכשה והייצור מארבעה מוסכים אזרחיים להגיש הצעות לתחזוקת המשאיות בשיטה קבלנית. נתקבלו שתי הצעות, ומהן אושרה הוולה ביותר. באפריל 1968 נחתם הסכם עם הקבלן לתקופה של שלוש שנים החל מ-15.5.1968. ואלו תנאי ההסכם: סכום של 500 ל"י לחודש ישולם בעד תחזוקת רכב שיהיה בשירות; פעולות התחזוקה במסגרת המחיר הקבלני יקיפו את כל התיקונים של הרכב, לרבות אספקת החלפים הדרושים ועריכת בדיקות תקופתיות ברכב אחת לשישה חודשים, לפי ההסדרים הנהוגים בצה"ל. המחיר אינו כולל החלפת צמיגים, מצברים ושמינים, ולא סיכה של הרכב. עבודות התחזוקה יעשו בתשעה מוסכים במרחבי הארץ, שעמם התקשר הקבלן.

- מטכ"ל/אג"א לא ערך בדיקה יסודית, אם כדאית ויעילה השיטה של מסירת התחזוקה של הרכב לקבלן. המחיר, שעליו הוסכם עם הקבלן, היה גבוה ב-40% מהסכום, שבו עולה, לפי הנתונים של מטכ"ל/אג"א, תחזוקת משאית מסוג דומה, כאשר התיקונים והבדיקות התקופתיות נעשים בסדנאות צה"ל. בידי מטכ"ל/אג"א לא היו מסמכים שיראו, שנתון זה הובא בחשבון בזמן ההחלטה למסור את הרכב לתחזוקה קבלנית, ומה היו השיקולים לכך.

הקבלן התחייב, שהרכב יתוקן עם כניסתו למוסך ללא כל השהייה; שהזמן המירבי לתיקון כלשהו לא יעלה על חמישה ימים; ושביצוע ביקורת תקופתית לא יימשך יותר מעשרה ימים.

- היו עיכובים ממושכים בתיקון הרכב, ובמקרים לא מעטים שהה הרכב במוסכים תקופות ארוכות, עד שלושה חודשים. אם כי מחמת ההשהייה במוסך לא היה הרכב בתנועה זמן ממושך, ניתן לקבלן התשלום החודשי עבורו, כאילו היה הרכב בשירות. לפי הנתונים, שהיו בידי מטכ"ל/אג"א לגבי חודשים יוני עד אוגוסט 1968 בלבד, שולם לקבלן סך 27,000 ל"י כתשלום חודשי בעד 18 משאיות, שהיו ברציפות במוסכים בתקופה זו. רק בסוף 1968 הוסכם עם הקבלן, שהחל מינואר 1969 לא יינתן תשלום חודשי בעד רכב, שישה במוסך לצורך תיקונים יותר מ-12 ימים רצופים.

בביצוע התיקונים, ובכללם אלה, שנעשו לאחר בדיקות תקופתיות, היו ליקויים רבים. חלק ניכר מהליקויים היה בהם כדי לפגוע בבטיחות הנסיעה של הרכב. המוסכים של הקבלן הוסמכו להעניק תווית כשירות הרכב, לאחר שביצעו בדיקה תקופתית, שבלעדיה אסורה תנועת הרכב לפי נהלי צה"ל; לרכב סטנדרטי בצה"ל ניתנת התווית על ידי סדנאות פיקודיות, לאחר שבוחן בדק את הרכב ואישר תקינותו.

לאחר שהתברר, שהקבלן אינו עומד בתנאי ההסכם, החליט מטכ"ל/אג"א שלא להמשיך בביצוע התחזוקה של הרכב בשיטה קבלנית, והחל מאמצע מאי 1969 ביטל מינהל ההרכשה והייצור את ההסכם עם הקבלן. נקבע, שבעתיד יבוצעו עיקר התיקונים במוסכים אזרחיים באמצעות הסדנאות הצבאיות בהתאם לנהלים הרגילים. לפיכך ייעשו הבדיקות התקופתיות בסדנאות צבאיות, ובוחני הצבא יבחנו את הרכב לאחר תיקונו.